

chod surovými kožemi a usněmi před 28. říjnem 1918, zrušena teprve nařízením vlády republiky Československé ze dne 19. února 1919, čís. 94 sb. z. a n., jímž ale některá omezení obchodu kožemi byla i nadále ponechána v platnosti tak, že uvolněna byla výroba koží a obchod jimi teprve nařízením vlády republiky Československé ze dne 23. září 1919, čís. 523 sb. z. a n. Tímto nařízením, jehož §em 13 zrušeno bylo vládní nařízení čís. 94 z roku 1919, byly teprve zrušeny také nejvyšší ceny, stanovené pro kůže §em 1. posléz citovaného vládního nařízení. Je tudíž bezpodstatnou stížnost, pokud patrně s hlediska důvodu zmatečnosti dle §u 281 č. 9 a) tr. ř. namítá, že přeplácení úředně stanovených cen nebo cen obvyklých při nákupu a prodeji zboží za cenu (zřejmě) přemrštěnou podléhá pouze trestnímu stíhání dle §§ 20 a 21 cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z., neboť přehlíží při tom ony momenty, pro něž nalézací soud jednání obžalovaných podřadil správně skutkové podstatě pletich.

Bezpředmětnou jest však stížnost potud, pokud se, jak právě zmíněno, dovolává ustanovení §§ 20 a 21 cís. nař., neboť současně dovozuje, že ani o skutkových podstatách dle těchto paragrafů v tomto případě nemůže býti řeči, takže v příslušných vývodech jejích nelze ani spatřovati uplatňování zmatku čís. 10. Jak konečně stížnost sama připomíná, přijal nalézací soud za zjištěno, že byl v roce 1919 úřední přiděl surových koží koželuhům a továrníkům koží za nejvyšší ceny i v poměru jen k nejnütnější potřebě naprosto nedostatečný a že koželuhové a obuvníci zejména ani pro neinaléhavější potřebu místního obyvatelstva nebyli s to, by si opatřili kůže. Stížnost však je v nepravu, pokud z této skutečnosti s hlediska důvodu zmatečnosti dle čís. 9 a) dovozuje, že v pokoutním nákupu surových koží za ceny, v pokoutním obchodování obvyklé, za účelem opatření obyvatelstva nelze spatřovati pletichy, poněvadž prý koželuhům za vylíčeného stavu věci nezbylo nic jiného, než jednati při opatřování kůže pro obyvatelstvo proti úředním předpisům, neboť by prý jinak pro obyvatelstvo vůbec žádné kůže nebylo bývalo. Nalézací soud zcela správně neshledal v oné skutečnosti okolnost, která by vylučovala možnost, podřaditi jednání obžalovaných pod pojem pletich, a obžalovaní se ani nehájili, zmateční stížnost pak se nedovolává toho, že by snad byli obžalovaní jednali v tom ohledu pod tlakem neodolatelného donucení, který by dle §u 2 lit. g) tr. zák. přičetnost jich jednání jako činu trestného vylučoval. Ostatně stížnost důvod zmatečnosti dle č. 9 b, který by tu jedině v úvahu přijíti mohl, ani formálně neuplatňuje.

Čís. 419.

Předražování (cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.).

Každé jednání, přičící se předpisům o válečné lichvě, dlužno především posuzovati s hlediska předražování v užším slova smyslu a teprve potom, nelze-li je podřaditi tomuto trestnímu ustanovení, lze se uchýliti ke skutkovým podstatám ostatních předpisů o trestání válečné lichvy.

I cenu prodejní, nabývací náklady značně nepřevyšující, lze uznati za zřejmě přemrštěnou, byly-li již i nabývací náklady zřejmě přemrštěny.

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zrušil dle §u 290 tr. ř. po ústním líčení ku zmateční stížnosti obžalovaného rozsudek lichevního soudu při krajském soudě v Olomouci ze dne 9. června 1920, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem ve smyslu §u 23 čís. 4 cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. a vrátil věc soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Dle rozsudkového zjištění provozuje stěžovatel obchod prasaty, k čemuž je dle živnostenského listu oprávněn. V době od května 1918 do ledna 1919 nakupoval selata, by je s výdělkem dále prodával. Celkem prodal v naznačené době různým osobám postupně 24 selat různé váhy a za různé ceny; cena, kterou požadoval obžalovaný za 1 kg, pohybovala se dle rozsudkového zjištění mezi 50 až 120 K a obžalovaný doznává, že věděl, že tyto ceny jsou příliš vysoké. Konečně uvádí rozsudek, že obžalovaný tvrdí jednak, že platil producentům jen ty ceny, které na něm žádali, jednak, že jeho výdělek při jednom seletí činil nanejvýše 5 až 15 K. O tom, zda nalézací soud těmto tvrzením obžalovaného věří čili nic, rozsudek se nevyslovuje a nezjišťuje také, od koho a za jaké ceny obžalovaný selata nakupoval. Ve zjištěném jednání obžalovaného spatřuje nalézací soud skutkovou podstatu přečinu pletich dle §u 23, čís. 4 cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák., jelikož prý obžalovaný tím, že selata za vysoké ceny nakupoval, pokud se týče nákup selat za přespřílišné ceny úsilovně provozoval a je s výdělkem dále prodával, vyvíjel, ač k nákupu a prodeji selat oprávněn, činnost, sahající daleko za meze reelního a řádného obchodování, tudíž s hospodářského stanoviska škodlivou, a takto provozoval obchod nereelní, způsobilý, by jím ceny selat byly vyháněny do výše, čehož prý si jako obchodník prasaty musil také býti dobře vědom. Že jednání obžalovaného přiči se předpisům o stíhání válečné lichvy, je nepochybně i jde pouze o otázku, zda bylo jednání to nalézacím soudem správně podřaděno skutkové podstatě přečinu pletich. Při řešení této otázky dlužno především míti na zřeteli poměr, v jakém jsou k sobě navzájem jednotlivá trestní ustanovení cís. nařízení ze dne 24. března 1917 č. 131 ř. z. Tu pak dlužno uvážiti, že původní a nejvlastnější formou, jakou na se braly výstřelky hospodářského egoismu, rozbujeví se za války, je předražování v užším slova smyslu (přemršťováním cen), tedy požadování a přijímání cen zřejmě přemrštěných. Teprve časem objevily se na poli válečné lichvy nové způsoby rejdů, vynořovaly se vždy nové zjevy a formy nereelního a nekalého obchodování, které se pod onen pojem předražování podřaditi nedaly, pročež, by ani ony neunikly trestu, nezbylo, než sestrojiti další, nové skutkové podstaty a doplniti předpisy o stíhání válečné lichvy dalšími trestními ustanoveními, zahrnujícími v sobě nové zjevy válečné lichvy. Tím lze si vysvětliti, že cís. nařízení ze dne 1. srpna 1914, čís. 194 ř. zák. obsahuje pouze trestní ustanovení o předražování v užším slova smyslu (§ 7) a mimo to jen prakticky méně významný trestní předpis §u 8, že i cís. nařízení ze dne 7. srpna 1915, čís. 228 ř. zák. stejně jako cís. nařízení ze dne 21. srpna 1916, čís. 261 ř. zák. znají rovněž jen předražování (§ 14, 19) a v §ech 17 pokud se týče 21 trestní ustanovení, obdobná předpisu

Šu 8 cís. nařízení čís. 194 z roku 1914, nově pak přeplácení cen (§ 15 a 19) a že teprve cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. sestrojilo v Šu 23, čís. 4 nový útvar trestních jednání, majících ráz válečné lichvy, totiž pojem řetězového obchodu a jiných pletich. Již tento vývoj nasvědčuje neklamně tomu, že ona později vytvořená trestní ustanovení, najmě ono o pletichách, jsou namnoze povahy podpůrné a že užívati jich je na místě teprve tam, kde nelze vystačiti se stíháním dle oněch prvotních speciálních skutkových podstat. Dle toho sluší tedy každé jednání, přičící se snahám o potírání válečné lichvy, zkoumati v první řadě s hlediska posléz zmíněných skutkových podstat, především tedy pod zorným úhlem předražování ve vlastním (užším) slova smyslu a uchýliti se k jiným trestním ustanovením jen ohledně takových činů trestných, na něž se trestní předpisy o předražování nehodí. S tohoto hlediska dlužno tedy zkoumati i tento případ. Okolnosti, zdůrazňované rozhodovacími důvody rozsudku prvního stolice, dodávají sice jednání obžalovaného v jistém ohledu rázu pletich. Na druhé straně však nelze nedbati zjištěné skutečnosti, že obžalovaný selata nakupoval a prodával u výkonu svého živnostenského oprávnění, že dále za poměrně dlouhé doby od května 1918 do ledna 1919 prodal dle rozsudkového zjištění celkem ne více než 24 selat a že rozsudek nezjišťuje, že by bylo obžalovanému bývalo možným, kupovati selata za nižší ceny než byly ony, za které je ve skutečnosti nakupoval, a dlužno naopak za to míti, že sám nalézací soud vychází z předpokladu, že obžalovaný, platě za selata ceny, které na něm byly žádány, neměl možnosti, nakupovati je za ceny nižší. Ale nehledě k těmto pochybnostem, jimiž kladné odpovědi na otázku, zakládá-li jednání obžalovaného skutkovou podstatu přečinu pletich, jímž uznán byl vinným, uniká půda, bylo již vzhledem k shora vytčenému stanovisku na místě, zkoumati jednání to s hlediska trestního ustanovení § 20 cís. nařízení. Tu pak dlužno především zdůrazniti, že ta okolnost, že obžalovaný selata, jím za příliš vysoké ceny prodávaná, sám za podobně vysoké ceny nakupoval a že snad dle nedosti jasného rozsudkového zjištění jeho zisk, dle tvrzení obžalovaného nanejvýš 5 až 15 K při jednom seletí, nebyl nemírný, není na závadu tomu, by jeho jednání nebylo podřaděno skutkové podstatě předražování dle § 20 cís. nařízení. Mluvíť tento trestní předpis nikoli o nepřiměřenosti zamýšleného nebo docíleného zisku, nýbrž o zřejmě přemrštěné ceně; tento text volen byl s rozmyslem a důvodně, neboť ustanovením § 20 měly býti zasaženy i ony za války vzniklé výstřelky hospodářského egoismu, jimiž se vyvíjí snaha nakupovati draho nebo které aspoň nedbají přehnaných nákladů nabývacích, poněvadž jsou provázeny vědomím, že i zboží draho nakoupené najde odbyt a že čím značnější je cena nabývací, tím spíše i zisk, relativně neb i absolutně již nemírný, bude vedle ní mizeti a zdánlivě spadati ještě v meze výdělku slušně přípustného. Může tedy i cena prodejná, která nabývací náklady značně nepřevyšuje, býti uznána za cenu zřejmě přemrštěnou, byly-li patrně přemrštěny již i náklady nabývací. Za tohoto právního předpokladu nasvědčují však již samotná skutková zjištění nalézacího soudu tomu, že jednání obžalovaného zakládá skutkovou podstatu předražování dle § 20 cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. z. Především jest na snadě, že příliš vysoké ceny, které obžalovaný dle rozsudkového zjištění za selata požadoval, byly zároveň i cenami zřejmě přemrštěnými. Dále

podává se ze skutkového stavu, jak jej zjišťuje rozsudek, možnost závěru že si obžalovaný zjištěným způsobem počínal využívaje mimořádných poměrů, vyvolaných válkou. Než nehledě k tomu, že rozsudek ani v tom ani v onom směru výslovných zjištění neobsahuje, nepostačují jeho zjištění ani pro spolehlivou odpověď na otázku, zda jednalo by se pak o přečin dle § 20, čís. 2 a) či o pouhý přestupek dle § 20 čís. 1 cís. nař. Kvalifikace dle čís. 2 b nepřichází vůbec v úvahu vzhledem k rozsudkovému zjištění, že činem obžalovaného nebylo docíleno žádného zvláštního zisku. Rozhodovací důvody se sice zmiňují o tom, že byl obžalovaný již jednou pro předražování potrestán, není však z nich zřejmo, zda šlo tu o odsouzení pro přemršťování cen dle § 20 cís. nařízení čís. 131/17 ř. zák., dle obdobných ustanovení dřívějších cís. nařízení pro otázku kvalifikace dle § 20 čís. 2 a 7 jedině rozhodné. I když tedy je zjevno, že v případě, ide-li o pouhý přestupek, bylo podřaděním jednání obžalovaného pod skutkovou podstatu přečinu pletich zákona v jeho neprospěch užito nesprávně (§ 281 č. 10 tr. ř.), nejsou v rozsudku a jeho rozhodovacích důvodech zjištěny ony skutečnosti, které by při správném užití zákona nálezu za základ položití bylo; bylo tudíž rozsudek první stolice sice jako dle § 281 č. 10 tr. ř. zmatečný dle § 290 tr. ř. z úřední moci zrušiti.

Čís. 420.

Podlouný vývoz předmětů potřeby do ciziny (zákon ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n.).

Nebylo vývozem do ciziny, byl-li dopravován předmět potřeby do území západně od demarkační čáry na Těšínsku.

(Rozh. ze dne 14. dubna 1921, Kr II 288/20.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmatečné stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Novém Jičíně ze dne 26. května 1920, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem podlounného vývozu dle § 2 odstavec první lit. c) zákona ze dne 18. března 1920, čís. 188 sb. z. a n., rozsudek v odpor vzatý zrušil a vrátil věc soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Ze spisů vychází na jevo toto: Obžalovaný, povoláním řezník, má bydliště v obci Ř. okresu Frýdeckého. Koně, o nějž jde, koupil prý dne 13. května 1920 v Mor. Ostravě a to pro svou potřebu. Dne 14. května 1920 byl u obce P. na mostě, vedoucím přes Ostravici do Slezska, pozastaven pohraniční finanční stráží, poněvadž se nemohl vykázati povolením k vývozu zmíněného koně. Nalézací soud uznal obžalovaného vinným zločinem dle § 2 lit. c) zákona o podlounném vývozu, spáchaný tím, že dne 14. května 1920 bez potřebného povolení dopravoval předmět potřeby, totiž koně, v ceně 7.500 K, do ciziny. Rozhodnou v tomto případě jest otázka, kam obžalovaný koně dopravoval. Je-li pravdivou jeho obrana, že ho koupil pro vlastní potřebu a dopravoval do obce Ř., nebyl by se prohřešil